

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 2, 16-21

Szűz Mária, Isten Anyja („C” év)

Megtalálták Máriát, Józsefet és a Kisdedet.

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Megtalálták Máriát, Józsefet és a Kisdedet

A pásztorok sietve elindultak, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő Kisdedet. Miután látták, elbeszélték mindazt, amit már korábban megtudtak a Gyermekről. Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok elbeszélésén. Mária pedig szívébe véste szavaikat, és gyakran elgondolkodott rajtuk. A pásztorok ezután hazatértek. Dicsérték és magasztalták Istent mindazért, amit láttak és hallottak, pontosan úgy, amint (az angyalok) előre megmondták nekik.

Azután eltelt nyolc nap, és körülmetélték a Gyermeket. A Jézus nevet adták neki, mert így nevezte őt az angyal, mielőtt még anyja méhében megfogant volna.

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹⁶ καὶ ἦλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεῦραν τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ **βρέφος** κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ·

És sietve elmentek és megtalálták Máriát, és Józsefet, és a **kisdedet, a jászolban fekvőt:**

¹⁷ ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.

Látva (őket) beszámoltak a nekik erről a gyermekről elmondott beszédről.

¹⁸ καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς,

És mindnyájan, akik hallgatták, csodálkoztak a pásztorok által nekik elmondottak kapcsán.

¹⁹ ἡ δὲ Μαρία πάντα **συνετήρει** τὰ ῥήματα ταῦτα **συμβάλλουσα** ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

Mária pedig mindezeket a szavakat **őrizte, **megfontolva** a szívében.**

²⁰ καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

És visszatértek a pásztorok dicsőítve és dicsérve az Istent mindazok miatt, amiket hallottak és láttak, ahogy mondatott nekik.

²¹ Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν **ἡμέραι ὀκτώ** τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

És amikor eltelt **nyolc nap, s körül kellett őt metélni, a Jézus nevet adták neki, ahogy az angyal hívta, mielőtt megfogamzott a méhben.**

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹⁶ ET VENERUNT FESTINANTES ET INVENERUNT MARIAM ET IOSEPH ET INFANTEM POSITUM IN PRAESEPIO.

¹⁶ **Gyorsan útra keltek, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket.**

¹⁶ Elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát és Józsefet, és a jászolban fekvő kisdedet.

¹⁶ ***Odasiettek és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet.***

¹⁶ *Elmenének azért sietséggel, és megtalálák Máriát és Józsefet, és a kis gyermeket, ki a jászolban fekszik vala.*

¹⁶ Sietve elmentek, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket.

¹⁷ VIDENTES AUTEM NOTUM FECERUNT VERBUM, QUOD DICTUM ERAT ILLIS DE PUERO HOC.

¹⁷ **Miután látták, az ezen gyermekről nekik mondtak alapján ismerték fel.**

¹⁷ Amikor meglátták őket, elhíresztelték azt, amit a gyermek felől hallottak.

¹⁷ ***Miután látták, elhíresztelték azt is, amit már előbb megtudtak a gyermekről.***

¹⁷ *És ezt látván, elhirdeték, a mi nekik a gyermek felől mondatott vala.*

¹⁷ Amikor meglátták, elmondták, amit erről a gyermekről mondtak nekik.

¹⁸ ET OMNES, QUI AUDIERUNT, MIRATI SUNT DE HIS, QUAE DICTA ERANT A PASTORIBUS AD IPSOS.

¹⁸ **Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén.**

¹⁸ És mindnyájan, akik hallották, csodálkoztak azon, amiről a pásztorok beszéltek nekik.

¹⁸ ***Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok elbeszélésén.***

¹⁸ *És mindenek, a kik hallák, elcsodálkoznak azokon, a miket a pásztorok nekik mondtak.*

¹⁸ Mindenki, aki hallotta, elcsodálkozott azon, amit a pásztorok elbeszéltek.

¹⁹ MARIA AUTEM CONSERVABAT OMNIA VERBA HAEC CONFERENS IN CORDE SUO.

¹⁹ **Mária meg mind emlékezetébe véste szavait és szívében egyeztette.**

¹⁹ Mária pedig megjegyezte mindezeket a dolgokat, és el-elgondolkodott rajtuk szívében.

¹⁹ ***Mária pedig szívébe véste szavait és el-elgondolkodott rajtuk.***

¹⁹ *Mária pedig mind ez ígéket megtartja, és szívében forgatja vala.*

¹⁹ Mária őrizte szívében ezeket a dolgokat, és kereste értelmüket.

²⁰ ET REVERSI SUNT PASTORES GLORIFICANTES ET LAUDANTES DEUM IN OMNIBUS, QUAE AUDIERANT ET VIDERANT, SICUT DICTUM EST AD ILLOS.

²⁰ **A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent mindenért, amit csak hallottak, és úgy láttak, ahogy tudtul adták nekik.**

²⁰ A pásztorok pedig visszatértek, magasztalták és dicsérték Istent mindazokért a dolgokért, amiket hallottak és láttak úgy, ahogy megmondták nekik.

²⁰ ***A pásztorok azután hazatértek. Dicsérték és magasztalták Istent mindazért, amit láttak és hallottak úgy, ahogy az angyal előre elmondta nekik.***

²⁰ *A pásztorok pedig visszatérének, dicsőítvén és dicsérvén az Istent mind azok felől, a miket hallottak és láttak, a mint nekik megmondattott.*

²⁰ A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva Istent mindazért, amit pontosan úgy hallottak és láttak, ahogy előre hírül vitték nekik.

²¹ ET POSTQUAM CONSUMMATI SUNT DIES OCTO, UT CIRCUMCIDERETUR, VOCATUM EST NOMEN EIUS IESUS, QUOD VOCATUM EST AB ANGELO, PRIUSQUAM IN UTERO CONCIPERETUR.

²¹ ***Amikor eltelt a nyolc nap és körülmetélték, a Jézus nevet adták neki, ahogy az angyal nevezte, mielőtt még a méhben megfogamzott volna.***

²¹ Amikor elérkezett a nyolcadik nap, hogy körülmetéljék a gyermeket, a Jézus nevet adták neki, úgy, amint az angyal nevezte, mielőtt anyja méhében fogantatott.

²¹ ***Nyolc nap múltán, amikor a gyermeket körülmetélték, a Jézus nevet adták neki. Így nevezte őt az angyal, mielőtt fogantatott.***

²¹ *És mikor betölt a nyolcz nap, hogy a kis gyermeket körülmetéljék, nevezék az ő nevét Jézusnak, a mint őt az angyal nevezte, mielőtt fogantatott volna anyja méhében.*

²¹ Amikor eltelt nyolc nap, és körül kellett metélni, a Jézus nevet adták neki, ahogy az angyal nevezte őt, mielőtt még anyja méhében megfogant.

1.3. BEHATÁROLÁS

A Lukács-evangélium 2. fejezetének elején Jézus születésének történetét beszéli el az evangélista (2,1-7). Majd arról számol be, hogy a vidéken tanyázó pásztoroknak megjelenik az Úr angyala és hírül adja a gyermek születését (2,8-14). A pásztorok a csodás jelenés hatására úgy döntenek, hogy megkeresik a megszületett Megváltót (2,15). Ezt követően, szakaszunk első felében, az örömhírré válaszolva a pásztorok Betlehembe sietnek a gyermekhez. Mindenkinek hírül adják az átélt eseményeket, mellyel csodálkozást keltenek, majd Istent dicsőítve, örömmel térnek haza (2,16-20).

A 2,21-ben megváltozik a helyszín és az idő: a nyolc nappal későbbi eseményekről olvashatunk: a gyermek körülmetéléséről és a névadásról. Szakaszunkat Jézus templomi bemutatása, Simeon éneke és Anna prófétaasszony dicsőítése követi (2,22-38). Végül a gyermekségtörténetet Lukács a Názáretbe való visszatérés ismételt megemlékezésével zárja (2,39-40.51-52), amely közé beékelik még a 12 éves Jézus jeruzsálemi zarándoklatát is (2,41-50).

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

A pásztorok látogatásával Lukács az angyal által közölt jelet és üzenetet kívánja igazolni és részletesebben bemutatni: „Ma megszületett a Megváltó nektek, Krisztus, az Úr, Dávid városában. Ez lesz a jel: Találtok egy jászolba fektetett, bepólyált gyermeket.” (Lk 2,11-12). A szakasz középpontjában a Mária és József s a pásztorok által körülvett gyermek és a róla szóló örömhír meghirdetése áll. Az egyszerű vendégek mindent úgy találva, ahogy az angyal mondta, elbeszélnek, amit hallottak a kisdetről. Mária pedig szívébe zárja a szavaikat, s gyakran visszaemlékezik rájuk.

Az epizód szerepe kettős: 1. Lukács felvillantja benne a megszületett Üdvözítő miatti nagy örömet, ami jelzi az egész evangélium alapüzenetét és alaphangulatát. 2. Továbbá hangsúlyozza Máriának mint édesanyjának és mint tanítványnak a magatartását, aki odafigyel a szóra és megőrzi azt. Az evangélista szerint ez kell, hogy jellemezze Krisztusnak minden tanítványát.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

βρέφος (*brefosz*): magzat, csecsemő, kisdéd, kisgyermek (Lk 2,16)

A szó az édesanyja méhében örvendező Keresztelő Jánosra utal (Lk 1,41.44), illetve az újszülött kis Jézusra (Lk 2,12.16), aki miatt örvendeznek az angyalok és a pásztorok (Lk 2,10-14.20). A kifejezés még egy helyen megjelenik Lukácsnál, amikor gyermekeket hoznak Jézus elé, hogy rájuk tegye a kezét (Lk 18,15). Az Úr követendő példának állítja a hallgatóság elé a gyermekek bizalmát (Lk 18,15-17). Ez a főnév tehát, amit az evangélisták közül egyedül Lukács használ, kifejezi egyrészt Isten „gyöngeségét és törekénységét”, akinek a Fia csecsemővé lett értünk, másrészt pedig az Úr „gyöngédségét”, aki ezáltal a leggyengébbek barátjává és oltalmazójává vált.

συνετήρει (*szünetérei*): megőrizz, megtart, magában tartogat, emlékezetben őriz gondosan (Lk 2,19)

Az ige folyamatos múlt időben áll, ami egy a múltban ismétlődő, rendszeres cselekvést jelöl. Vagyis Jézus édesanyja folyamatosan őrizte, tartogatta magában a hallott szavakat.

συμβάλλουσα (*szümbállúszá*): egybedob, egybevet, összehasonlít, mérlegel, megfontol (Lk 2,19)

Az Újszövetségben itt fordul elő először ez a kifejezés, ami a megőrzött szavak mérlegelésére, egybevetésére utal (Lk 2,19). A szó ellentéte a διαβάλλω (*diábálló*) kifejezésnek, ami viszont szétszórást jelent. Ebből származik a διάβολος (*diábolosz*), a szétszóró, szétdobáló, vagyis az ördög elnevezés. Mária tehát, szemben a gonosszal, nem szétszórja a pásztorok elbeszélését, az angyal által megüzent szavakat, hanem egybevetve emlékezetében őriz gondosan a hallottakat.

ἡμέραι ὀκτὼ (*hémeráj októ*): nyolc nap (Lk 2,21)

A nyolc nap szókapcsolat az evangéliumokban háromszor jelenik meg: Jézus földi életének elején, amikor nyolc nappal születése után körülmetélik őt és nevet adnak neki (Lk 2,21). Majd a színeváltozás során, ami a Mester megdicsőülésének: kereszthalálának és feltámadásának az előképe (Lk 9,28). Végül pedig a feltámadt Úrnak az apostolokkal való találkozása során, amikor már Tamás is jelen van (Jn 20,26). A nyolc nap jelképesen az új teremtés kezdetét jelöli. Ennek fényében ez a három igehely azt is mutatja, hogy a megszületett, meghalt és feltámadt Jézus Krisztusban, a Megváltóban újul meg az egész teremtett világ.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 1,31 Gyermekeket fogansz, fiút szülsz, és Jézusnak fogod elnevezni.

Lk 1,59.63.66 A nyolcadik napon elmentek, hogy körülmetéljék a gyermeket. Az apja nevééről Zakariásnak akarták elnevezni. (...) Az írótablát kért, és ezeket a szavakat írta rá: „János az ő neve.” Mindnyájan csodálkoztak. (...) Akik csak hallották, szívükbe vésték s mondták: „Vajon mi lesz ebből a gyerekből?” Mert az Úr keze volt vele.

Lk 2,51 Velük ment hát, lement Názáretbe, és engedelmeskedett nekik. Szavait anyja mind megőrizte szívében.

Lk 5,25 A szemük láttára rögtön fölkelt, fogta az ágát, amelyen feküdt, és az Istent dicsőítve hazament.

Lk 7,16 Mindnyájukat elfogta a félelem, és magasztalták Istent ezekkel a szavakkal: „Nagy prófétánk támadt”; és: „Meglátogatta népét az Isten.”

Lk 13,13 Közben rátette a kezét. Az rögtön fölegyenesedett, és dicsőítette az Istent.

Lk 17,15 Az egyik, amikor észrevette, hogy meggyógyult, visszament, és emelt hangon dicsőítette az Istent.

Lk 18,43 Azon nyomban visszanyerte szeme világát és Istent dicsőítve követte. Ezt látta az egész nép s magasztalta az Istent.

Lk 23,47 Amikor a százados a történeteket látta, dicsőítette az Istent, s azt mondta: „Ez az ember valóban igaz volt.”

Szinoptikus párhuzamok

Mt 1,21 Fiút szül, akit Jézusnak nevezel el, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.

Mt 15,31 Amikor a nép látta, hogy a némák beszélnek, a bénák meggyógyulnak, a sánták járnak és a vakok látnak; elámult és dicsőítette Izrael Istenét.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Ter 17,11 A nyolcadik napon kell közületek minden férfinemhez tartozót körülmetélni minden nemzedéken át. A házatokban született szolgát is, meg az idegenektől vett rabszolgát is, aki nem tartozik leszármazottaid közé.

Ter 37,11 Bátyjai féltékenyek lettek rá, apja ellenben megjegyezte magának a dolgot.

Lev 12,1-3 Az Úr azt mondta Mózesnek: „Hirdesd ki Izrael fiainak. Ha az asszony szül, és a gyermeke fiú, akkor hét napig tisztátalannak számít, mint ahogy tisztátalan havivérzése idején. A nyolcadik napon metéljék körül a gyermek előbőrét.”

Iz 1,3 Az ökör megismeri gazdáját, és a szamár urának jászolát, csak Izrael nem ismer meg, népem nem tud semmit megérteni!

Dán 7,28 Itt végződik a jelentés. Engemet, Dánielt, gondolataim úgy megrémítettek, hogy arcom színe is elváltozott. A dolgot jól szívembe véstem.

ApCsel 11,18 Miután ezeket hallották, elhallgattak, és dicsőítették az Istent: „Tehát a pogányoknak is megadta az Isten az életre vezető bűnbánatot.”

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Szent Ágoston püspök: Ő pedig, a mi életünk, leszállt ide, elvitte a halált, halálra sebezte a saját élete bőségével s azóta folyton hangzik hívó kiáltása, hogy iparkodjunk innen vissza, hozzá, ama titokzatos helyre, ahonnan elindult először a Szűz méhébe, egybekelni ott az emberi természettel, felvenni a halandó testet, hogy a test ne legyen mindörökké halandó; - azután „kijővén onnan, mint vőlegény az ő mennyegzői szobájából, örömmel futja pályáját, mint hős” (Zsolt 18,6) - mert nem késlekedett, hanem rohant, s szavai, tettei, élete, halála, leszállása, mennybemenetele szakadatlan felszólítás voltak, hogy iparkodjunk visszatérni hozzá.

Azután eltávozott szemünk elől, hogy szívünkbe szálljunk s megtaláljuk őt. Elment ugyan, de azért itt van. Odament, ahonnan soha el nem szakadt, mert hisz a világ Ő általa lett. „E világon vala és eljött a világra üdvözíteni a bűnösöket” (Jn 1,10; 1Tim 1,15).

Neki hódol az én lelkem, tőle kapja gyógyulását, mert „neki vétett” (Zsolt 50,6).

„Emberek fiai, meddig lesztek nehéz szívvel?” (Zsolt 4,3). Talán az Élet leszállása után sem akartok magasba emelkedni és élni? De emelkedhettek-e, ha már felhőkben jártok és fejeteiket égig emelitek? Alázkodjatok meg, hogy fölemelkedhessetek, föl az Istenhez, hisz mélyre buktatok, mikor ellene akartatok emelkedni.

Mondd nekik mindezt, hogy bánkódjanak a siralom völgyében; azután ragadd magaddal őket Istenhez, mert az ő lelkéből beszélsz, ha szavaid mögött a szeretet tüze parázslík.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

464. Az Isten Fia megtestesülésének egyetlen és teljesen egyedülálló eseménye nem azt jelenti, hogy Jézus Krisztus részben Isten, részben ember, vagy hogy az isteni és az emberi elem zavaros keveréke volna. Ő valóban emberré lett, és valóban Isten maradt. Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember. Az első századok folyamán az Egyháznak e hitigazságot meg kellett védenie és tisztáznia kellett az eretnekségekkel szemben, amelyek meghamisították.

465. Az első eretnekségek nem annyira Krisztus istenségét, mint inkább igaz emberségét tagadták (a gnosztikus doketizmus). Az apostoli időktől kezdve a keresztény hit hangsúlyozta az Isten Fiának valóságos megtestesülését, aki testben jött el. De a 3. századtól kezdve az Egyháznak egy antiochiai zsinaton már azt kellett megerősítenie Szamoszatai Pállal szemben, hogy Jézus Krisztus természete szerint, nem pedig örökbefogadás által Isten Fia. Az I. egyetemes Niceai Zsinat 325-ben hitvallásában megvallotta, hogy Isten Fia „született, de nem teremtmény, az Atyával egylényegű (amit görögül így mondanak: homoúszion)”, és elítélte Ariust, aki azt állította, hogy „Isten Fia a semmiből lett”, és „más szubsztanciából vagy lényegből” való, mint az Atya.

466. A nesztoriánus eretnekség Krisztusban külön emberi személyt tételezett föl, aki Isten Fiának isteni személyéhez kapcsolódott. Ezzel szemben Alexandriai Szent Cirill és a III. egyetemes Efezusi Zsinat 431-ben megvallotta, hogy „az Ige, személye szerint (hüposztaszisz szerint) egyesítvén magával az értelmes lélektől átlelkesített testet (...), emberré lett”. Krisztus emberségének nincs más alanya, mint Isten Fiának isteni személye, mely fölvette azt, és magáévá tette fogantatása pillanatában. Ezért az Efezusi Zsinat 431-ben kihirdette, hogy Isten Fiának Mária méhében történt emberi fogantatása által Mária „Istenszülő (...), nem azért, mintha az Ige természete vagy istensége eredetének elvét a szent Szűztől vette volna, hanem mert azt a szent és értelmes lélektől áthatott testet vette tőle magára, mellyel az Isten Igéje is személye szerint egyesült, és ezért mondjuk, hogy test szerint született”.

467. A monofiziták azt állították, hogy az emberi természet mint ilyen megszűnt létezni Krisztusban, amikor Isten Fiának isteni természete fölvette. A IV. egyetemes Kalkedoni Zsinat 451-ben ezzel az eretnekséggel szemben megvallotta:

„Tehát a Szentatyákat követve valamennyien egyhangúlag tanítjuk, hogy egy és ugyanannak valljuk a Fiút és a mi Urunk Jézus Krisztust; Őt, aki tökéletes az istenségben és tökéletes az emberségben; valóban Istent és valóban embert, Őt, akinek értelmes lelke és teste van, és aki istensége szerint egylényegű az Atyával, és embersége szerint egylényegű mivélünk, »aki hozzánk hasonló mindenben, a bűnt kivéve«; az idők kezdete előtt az Atyától született az istenség szerint, és az utolsó napokban értünk és a mi üdvösségünkért az Istenszülő Szűz Máriától emberség szerint.”

„Egy és ugyanazt az egyszülött Fiú Ur Krisztust kell elismerni két természetben össze nem elegyítve, változhatatlanul, megosztatlanul, szétválaszthatatlanul, soha el nem tüntetve a természetek különbségét az egység miatt, hanem inkább megőrizve mindkét természet sajátosságát, melyek egy személybe és hüposztasziszba kapcsolódnak össze.”

468. A Kalkedoni Zsinat után egyesek Krisztus emberi természetét önálló személynek tekintették. Ezekkel szemben az V. egyetemes zsinat 553-ban Konstantinápolyban vallja: „az Ő hüposztaszisza, (vagy 'személye') egy (...), aki a mi Urunk Jézus Krisztus, a Szentháromság egyik személye”. Krisztus emberségében tehát mindent isteni személyének kell tulajdonítani mint sajátját, nemcsak a csodákat, hanem a szenvedéseket is, és magát a halált is: valljuk, hogy „a mi Urunk Jézus Krisztus, aki testben megfeszített, valóságos Isten, és a dicsőség Ura, és a Szentháromság egyik személye”.

469. Az Egyház tehát vallja, hogy Jézus Krisztus szétválaszthatatlanul valóságos Isten és valóságos ember. Valóban Isten Fia, aki emberré lett, a testvérünk lett, de úgy, hogy Isten és a mi Urunk marad:

„Az maradt, ami volt, s fölvette azt, ami nem volt” – éneklí a római liturgia. Aranyszájú Szent János liturgiája is megvallja és éneklí: „Ő, egyszülött Fiú és örök Ige, halhatatlan lévén, méltóztattál a mi üdvösségünkért megtestesülni a Szent Istenanyától és mindig Szűz Máriától, Te, aki változás nélkül emberré lettél és megfeszítettél. Ő, Krisztus Isten, aki halálad által legyőztél a halált, ki Egy vagy a Szentháromságból és dicsőítettél az Atyával és a Szentlélekkel, üdvözíts minket!”

495. Az evangéliumokban Máriát „Jézus anyjának” nevezik (Jn 2,1; 19,25), a Szentlélek indítására már Fiának születése előtt „az én Uramnak édesanyjaként” ünneplik (Lk 1,43). Ő, akit Mária emberként a Szentlélek által fogant, s aki teste szerint valóban Mária Fia lett, nem más, mint az Atya örök Fia, a Szentháromság második személye. Az Egyház vallja, hogy Mária valóban Istenszülő (Theotokosz). 2677. Asszonyunk, Szűz Mária, Istennek Szent Anyja, imádkozzál érettünk. Erzsébettel együtt csodálkozunk: „Honnan ez nekem, hogy az én Uramnak Anyja eljön hozzám?” (Lk 1,43). Mária, mert Jézust, a Fiát adja nekünk, Isten Anyja, a mi anyánk is. Rábízhatjuk minden gondunkat és kérésünket; úgy imádkozik értünk, ahogyan önmagáért imádkozott: „Legyen nekem a te igéd szerint” (Lk 1,38). Imádságára bízva magunkat, vele együtt Isten akaratára hagyatkozunk. „Legyen meg a te akaratod!”

„Imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján.” Amikor azt kérjük Máriától, hogy imádkozzon érettünk, elismerjük, hogy szegény bűnösök vagyunk, és az „Irgalmasság Anyjához”, az egészen Szenthez fordulunk. Rábízzuk magunkat „most”, életünk mai napján. Bizalmunk kitágul, s már most rábízzuk „halálunk óráját” is. Legyen akkor mellettünk, mint ahogy Fia kereszthalálánál is jelen volt, és a mi átmenetelünkkor ő maga fogadjon minket mint anyánk, és vezessen minket Fiához, Jézushoz a Paradicsomba.

1. Az önmagában végtelenül tökéletes és boldog Isten tisztán jóságából elhatározott terve szerint, szabad akaratból megteremtette az embert, hogy boldog életének részesévé tegye. Ezért Isten mindig és mindenütt közel van az emberhez. Hívja őt és segíti, hogy keresse, megismerje és minden erejével szeresse Őt. A bűn által szétszórt embereket mind összehívja családjának egységébe, mely az Egyház. Ennek megvalósítására küldte Fiát mint Megváltót és Üdvözítőt, amikor betelt az idő. Isten Őbenne és Őáltala hívja az embereket, hogy a Szentlélekben fogadott fiaivá és így az Ő boldog életének örököseivé váljanak.

52. Isten, aki „megközelíthetetlen fényben lakozik” (1Tim 6,16), a szabad akaratából teremtett emberekkel közölni akarja a maga isteni életét, hogy így egyszülött Fiában fiaivá fogadja őket. Amikor Isten kinyilatkoztatja magát, az embereket képessé akarja tenni arra, hogy Neki válaszoljanak, Őt megismerjék és sokkal jobban szeressék, mint arra önmaguktól képesek volnának.

270. Isten mindenható Atya. Atyasága és hatalma kölcsönösen megvilágítják egymást. Atyai mindenhatóságát azáltal mutatja meg, hogy gondoskodik rólunk; hogy gyermekeivé fogad minket („...atyátok leszek, ti pedig fiaim és leányaim lesztek, mondja a mindenható

Úr”: 2Kor 6,18); mindenhatóságát végtelen irgalmával is megmutatja, mert hatalmas elsősorban abban nyilvánul meg, hogy szívesen megbocsátja bűneinket.

294. Isten dicsősége az, hogy jóságának e megnyilvánulása és közlése, melyek miatt a világ teremtetett, megvalósulnak. „Szeretetből eleve arra rendelt bennünket, hogy Jézus Krisztus által gyermekei legyünk, akaratának tetszése szerint; kegyelme dicsőségének dicséretére” (Ef 1,5–6). „Isten dicsősége ugyanis az élő ember, az ember élete pedig Isten látása. Ha ugyanis már Istennek a teremtés által történt kinyilatkoztatása életet ajándékoz minden lénynak, akik a földön élnek, sokkal inkább ad életet az Atya Ige által történő kinyilatkoztatása azoknak, akik Istent látják.” A teremtés végső célja az, hogy Isten, „aki mindenek Alkotója, végül »minden legyen mindenben« (1Kor 15,28) azáltal, hogy egyszerre gondoskodik a maga dicsőségéről és a mi boldogságunkról”.

422. „Amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született, a törvény alatt született, hogy azokat, akik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot elnyerjük” (Gal 4,4–5). Ez Jézus Krisztusnak, Isten Fiának evangéliuma: Isten meglátogatta az ő népét. Az Ábrahámnak és az ő ivadékának tett ígéreteket beteljesítette. Minden várakozáson felül teljesítette be: elküldte az ő szeretett Fiát.

654. A húsvéti misztériumnak két összetevője van: Krisztus a halálával megszabadít bennünket a bűntől, föltámadásával pedig megnyitja utunkat az új életre. Az egyik elsősorban a megigazulás, mely visszahelyez bennünket Isten kegyelmébe, „hogy miként Krisztus (...) föltámadott a halálból, úgy mi is az új életben élhessünk” (Róm 6,4). Ez az új élet a bűn fölötti győzelem és a kegyelemben való új részesedés. A másik összetevő a fogadott fiúság megvalósulása, mert az emberek Krisztus testvéreivé válnak, ahogyan maga Jézus nevezi tanítványait a föltámadása után: „Menjetek, és vigyétek hírül testvéreimnek” (Mt 28,10). Testvérek nem a természet alapján, hanem a kegyelem ajándékaként, mert ez a fogadott fiúság valós részesedést jelent az egyetlen Fiú életében, ami teljességgel az Ő föltámadásában nyilvánult meg.

1709. Aki hisz Krisztusban, Isten gyermekévé válik. Ez a gyermekké fogadás átalakítja és megadja neki, hogy Krisztus példáját kövesse; képessé teszi arra, hogy helyesen cselekedjék és a jót tegye. A tanítvány Megváltójával egyesülve eléri a szeretet tökéletességét, az életszentséget. A kegyelemben megérett erkölcsi élet örök életbe, a mennyország dicsőségébe torkollik.

2009. A fiúvá fogadás, amely kegyelemből az isteni természet részeseivé tesz minket, Isten ingyenes igazságossága következtében valódi érdemmel ruházhat föl. Itt a jog kegyelemből fakad, szeretettel teljes jog, amely Krisztus „társörökösévé” és méltóvá tesz „a megígért örökségre, az örök életre”. Jócselekedeteink érdeme az isteni jószág ajándéka. „Előbb adatott a kegyelem, most megfizetik az érdemet. (...) Az Ő ajándékai a te érdemeid.”

527. Jézus körülmetélése nyolc nappal a születése után jele annak, hogy besorolódik Ábrahám leszármazottai közé, a Szövetség népébe, hogy alávetetik a Törvénynek, és jele annak, hogy részesévé válik Izrael istentiszteletének, melyben egész élete folyamán részt fog venni. Ez a jel előképszerűen jelzi a „krisztusi körülmetélést”, ami a keresztség.

577. Jézus a hegyi beszédet ünnepélyes figyelmeztetéssel kezdte, melyben Istentől a Sinai-hegyen az első Szövetség megkötésekor adott Törvényt az Újszövetség kegyelmének fényében mutatta be:

„Ne gondoljátok, hogy megszüntetni jöttem a Törvényt vagy a Prófétákat. Nem megszüntetni jöttem, hanem teljessé tenni. Bizony mondom nektek, míg ég és föld el nem múlik, egy i betű vagy egy vesszőcske sem vész el a Törvényből, hanem minden beteljesedik. Aki tehát csak egyet is eltöröl e legkisebb parancsok közül és úgy tanítja az embereket, azt igen kicsinek fogják hívni a mennyek országában. Aki viszont megtartja és tanítja őket, az nagy lesz a mennyek országában” (Mt 5,17–19).

578. Jézus, Izrael Messiása, aki a legnagyobb a mennyek országában, saját szavai szerint kötelességének tekintette, hogy beteljesítse a Törvényt hiánytalanul, a legkisebb előírásokig. De Ő az egyetlen, aki azt tökéletesen meg tudta tenni. A zsidók saját bevallásuk szerint soha nem tudták tökéletesen, a legkisebb parancs megszegése nélkül megtartani a Törvényt. Ezért Izrael fiai minden évben az engesztelés napján bocsánatot kérnek Istentől törvényszegéseikért. A Törvény ugyanis egyetlen egészet alkot, és amint Szent Jakab emlékeztet: „Aki minden törvényt megtart, egy ellen azonban vét, az mindegyik ellen vét” (Jak 2,10).

579. A Törvény teljes – nem csupán betű, hanem szelleme szerinti – megtartásának elvét nagyrabcsülték a farizeusok. Erre tanítván Izraelt, sok Jézus korabeli zsidót szélsőséges vallásos buzgóságra vezettek. Ez, amennyiben nem oldódott föl kázusok képmutató boncolgatásában, a népet szükségszerűen elkészítette Isten azon hallatlan beavatkozására, ami a törvény tökéletes teljesítése volt az összes bűnös helyett az egyetlen Igaz részéről.

580. A Törvény tökéletes beteljesítését senki más nem tudta megtenni, csak az isteni Törvényhozó, aki a Törvény alatt a Fiú személyében született. Jézusban a Törvény már nem kőtáblákra írtan jelenik meg, hanem a Szolga „bensejében” és „szívében” (Jer 31,33), aki, mivel „igazságban hirdet ítéletet” (Iz 42,3), „a nép szövetsége” (Iz 42,6) lett. Jézus beteljesíti a Törvényt egészen odáig, hogy magára veszi „a Törvény átkát”, melyet azok vontak magukra, „akik nem maradtak meg mindabban, amik írva vannak, hogy megtegyék”, mivel Krisztus halála „azoknak a törvényszegéseknek megváltására történt, melyeket az első szövetségben követtek el” (Zsid 9,15).

581. A zsidók és szellemi vezetőik számára Jézus rabbinak számított. Ő maga gyakran érvelt a rabbinikus törvényértelmezés formájában. Ugyanakkor Jézusnak akaratlanul össze kellett ütköznie a törvénytudókkal, mert magyarázatát nem úgy adta elő, mint egy közölük; hanem „úgy tanított, mint akinek hatalma van, s nem úgy, mint írástudóik” (Mt 7,28–29). Őbenne Istennek ugyanaz az igéje, amely a Sinai-hegyen fölhangzott az írott Törvény Mózesnek ajándékozásakor, újra hallatja magát a boldogságok hegyén. Ez az Ige nem eltörli, hanem beteljesíti a Törvényt, isteni módon adván végső értelmezését: „Hallottátok, hogy mondatott a régieknek (...). Én pedig mondom nektek” (Mt 5,33–34). Ő ugyanezzel az isteni tekintéllyel kárhoztatja a farizeusok egyes „emberi hagyományait”, melyek érvénytelenítik Isten Igéjét.

582. Ezen túlmenően: az étkezésekkel kapcsolatos tisztasági törvényt, mely a zsidók életében igen nagy szerepet játszott, Jézus beteljesítette, amikor a maga isteni

értelmezésével kinyilatkoztatta e törvény „pedagógiai” értelmét: „Ami kívülről kerül az emberbe, nem tudja tisztátalanná tenni, (...) – ezzel tisztának nyilvánított minden ételt. De mondta: ami kimegy az emberből, az szennyezi be az embert; mert belülről, az ember szívéből származnak a gonosz gondolatok” (Mk 7,18–21). Amikor Jézus isteni tekintéllyel adta a törvény végső értelmezését, szemben találta magát egyes törvénytudókkal, akik nem fogadták el az Ő törvényt magyarázatát, noha ennek igazságát isteni jelek bizonyították. Ez különösen érvényes a szombat kérdésére: Jézus gyakran rabbinista érveléssel mutat rá arra, hogy a szombati nyugalmat nem zavarja meg Isten vagy a felebarát szolgálata, amit az Ő gyógyításai jelentenek.

580. A Törvény tökéletes beteljesítését senki más nem tudta megtenni, csak az isteni Törvényhozó, aki a Törvény alatt a Fiú személyében született. Jézusban a Törvény már nem kőtáblákra írtan jelenik meg, hanem a Szolga „bensejében” és „szívében” (Jer 31,33), aki, mivel „igazságban hirdet ítéletet” (Iz 42,3), „a nép szövetsége” (Iz 42,6) lett. Jézus beteljesíti a Törvényt egészen odáig, hogy magára veszi „a Törvény átkát”, melyet azok vontak magukra, „akik nem maradtak meg mindabban, amik írva vannak, hogy megtegyék”, mivel Krisztus halála „azoknak a törvényszegéseknek megváltására történt, melyeket az első szövetségben követtek el” (Zsid 9,15).

1972. Az új Törvény a szeretet törvénye, mert inkább a Szentlélek által belénk árasztott szeretet, mint a félelem készítet cselekvésre bennünket; a kegyelem törvénye, mert a hit és a szentségek révén adja a kegyelem erejét a cselekvéshez; a szabadság törvénye, mert megszabadít a régi Törvény rituális és jogi előírásaitól; megtanít arra, hogy a szeretet hatására önként cselekedjünk, s végül a szolgálai állapotból, melyben „a szolga nem tudja, mit tesz az ura”, Krisztus barátjává emel, „mert mindent tudtul adtam nektek, amit az én Atyámtól hallottam” (Jn 15,15); sőt az öröklő fiú állapotába helyez.

683. „Nem mondhatja senki: »Úr Jézus«, csak a Szentlélekben” (1Kor 12,3). „Isten elküldte Fiának Lelkét a szívünkbe, aki azt kiáltja: »Abba, Atya!«” (Gal 4,6). Ez a hívő megismerés csak a Szentlélekben lehetséges. Hogy valaki közösségben lehessen Krisztussal, annak első föltétele, hogy megérintse a Szentlélek. Ő megelőz minket és fölbreszti bennünk a hitet. Kereszttségünk, a hit első szentsége által az életet, melynek forrása az Atyában van és a Fiúban kínáltatik föl, bensőségesen és személyesen a Szentlélek közli az Egyházban:

A keresztség „adja nekünk az új születés kegyelmét az Atya Istenben, Fia által a Szentlélekben. Azokat ugyanis, akik Isten Lelkét hordozzák, Ő odavezeti az Igéhez, azaz a Fiúhoz; a Fiú pedig bemutatja őket az Atyának, és az Atya romolhatatlanná teszi őket. A lélek nélkül tehát lehetetlen látni az Isten Fiát, és a Fiú nélkül senki sem közeledhet az Atyához, mert az Atya ismerete a Fiú, és Isten Fiának megismerése a Szentlélek által történik.

689. Az, akit az Atya a szívünkbe elküldött, Fiának Lelke, valóban Isten. Ő, az Atyával és a Fiúval egylényegű, elválaszthatatlan tőlük mind a Szentháromság belső életében, mind az Ő világnak szóló szeretet-ajándékában. De az Egyház hite, mely imádja az elevenítő, egylényegű és elválaszthatatlan Szentháromságot, vallja a személyek megkülönböztetését is. Amikor az Atya Igéjét küldi, a Lelkét is mindig küldi: összekapcsolt küldés ez, melyben a Fiú és a Szentlélek különbözőek ugyan, de elválaszthatatlanok. Krisztus az, aki

megjelenik, Ő a láthatatlan Isten látható Képmása, de a Szentlélek az, aki kinyilatkoztatja Őt.

1695. A keresztények, „miután megigazultak (...) az Úr Jézus Krisztus nevében és a mi Istenünk Lelkében” (1Kor 6,11), megszenteltek és meghívott szentek, „a Szentlélek temploma” (1Kor 6,19) lettek. A „Fiú Lelke” tanítja őket imádkozni az Atyához, és életükké válva cselekvésre indítja őket, hogy a Lélek gyümölcseit teremjék tevékeny szeretettel. A Szentlélek, gyógyítván a bűn sebeit, lelki átformálással belsőleg megújít, megvilágosít és megerősít, hogy mint „a világosság fiai” (Ef 5,8) „minden jóságban, igazságosságban és igazságban” (5,9) éljünk.

2766. De Jézus nem egy mechanikusan ismétlendő formulát hagyott ránk. Mint minden szóbeli imában, a Szentlélek tanítja Isten ígéje által Isten gyermekeit Atyjukhoz imádkozni. Jézus nemcsak gyermeki imádságunk szavait adja, hanem a Lelket is, hogy ezek a szavak bennünk „lélek és élet” (Jn 6,63) legyenek. Sőt gyermeki imádságunk módja és lehetősége abból fakad, hogy az Atya „elküldte (...) Fiának Lelkét a szívünkbe, aki így kiált: Abba, Atya!” (Gal 4,6). Mivel imádságunk a vágyainkat képviseli az Atya előtt, Ő is, „aki a szíveket vizsgálja”, az Atya, „tudja, hogy mire vágyik a Lélek, mert Isten tetszése szerint jár közben a szentekért” (Róm 8,27). Atyánkhoz szóló imádságunk beleszövődik a Fiú és a Lélek titokzatos küldetésébe.

2777. A római liturgiában az eucharisztikus közösség azt a fölszólítást kapja, hogy gyermeki merészséggel mondja a Miatyánkot. A keleti liturgiák hasonló kifejezéseket használnak: „Teljes bizalommal merjük”, „Tégy minket méltóvá”. Az égő csipkebokorból Mózesnek ez mondatott: „Ne közelíts! Vesd le sarudat!” (Kiv 3,5). Egyedül Jézus léphette át az isteni szentség e küszöbét. „Miután a bűnöktől való megtisztítást elvégezte” (Zsid 1,3), az Atya színe elé vezet bennünket: „Íme, én és a gyermekek, akiket Isten ajándékozott nekem” (Zsid 2,13).

„Rabszolga voltunk tudata a föld alá süllyesztene, földből teremtettségünk porrá változtatna, ha az Atya hatalmas parancsa és a Fiú Lelke nem biztatna. Isten – mondja – elküldte Fiának Lelkét a szívünkbe, aki így kiált: »Abba, Atya!« (Róm 8,15) (...) Mikor merésznél a halandóság Atyának szólítani Istent, ha nem most, amikor az ember bensőjét mennyei erő élteti?”

2778. Az Úr imádságába bennünket bevezető Szentlélek e hatalmát a keleti és nyugati liturgiákban a szép, jellegzetesen keresztény „parrhészia” kifejezéssel jelölik, ami annyit jelent: „egyszerűség”, „gyermeki bizalom”, „örvendező biztonság”, „alázatos merészség” és „annak bizonyossága, hogy szeretnek bennünket”.

430. Jézus héberül azt jelenti, hogy 'Isten megszabadít'. Az angyali üdvözlétkor Gábor angyal adja neki a Jézus nevet, mely kifejezi, hogy ki ő és mi a küldetése. Mivel „senki nem bocsáthat meg bűnöket, csak egyedül Isten” (Mk 2,7), Jézusban, az Ő emberré lett örök Fiában Ő az, aki „megszabadítja népét a bűneitől” (Mt 1,21). Így Jézusban Isten összefoglalja egész üdvözítő művét, melyet az emberért tesz.

431. Az üdvösség történetében Isten nem elégedett meg azzal, hogy Izraelt kiszabadította a szolgaság házából (MTörv 5,6), amikor kihozta a népet Egyiptomból. Izraelt a bűnétől is megszabadítja. Mivel a bűn mindig Isten megsértése, egyedül Ő oldozhat föl alóla. Ezért

Izrael – egyre jobban tudatára ébredve a bűn egyetemességének – másban nem keresetett üdvösséget, csak a Megváltó Isten nevének segítségül hívásában.

432. Jézus neve jelzi, hogy maga Isten Neve van jelen az Ő emberré lett Fiának személyében, aki emberré lett a bűnök egyetemes és végső megváltására. Jézus az az isteni Név, amely egyedül hoz üdvösséget, és ezek után mindenki segítségül hívhatja, mert Ő a megtestesülés által minden emberrel eggyé lett, {[16]} annyira, hogy „nem adatott más név az emberek között, melyben üdvözlünk lehetne” (ApCsel 4,12).

433. A szabadító Isten nevét a főpap évente egyetlen egyszer hívta segítségül Izrael fiai bűneinek kiengesztelésére, amikor a szentek szentjében az engesztelés tábláját az áldozati állat vérével meghintette. Az engesztelés táblája Isten jelenlétének a helye volt. Amikor Szent Pál Jézusról azt mondja: „akit Isten engesztelésül adott (...) az Ő vérében” (Róm 3,25), ezzel azt mondja, hogy az Ő emberségében „Isten volt az, aki Krisztusban kiengesztelődött a világgal” (2Kor 5,19).

434. Jézus föltámadása megdicsőíti a „szabadító” Isten Nevét, mert ettől fogva Jézus neve teljesen kinyilvánítja legfőbb hatalmát annak a névnek, mely „fölötte áll minden névnek” (Fil 2,9). A gonosz lelkek félnek az Ő nevétől, Jézus tanítványai az ő nevében művelnek csodákat, mert amit kérnek az Atyától az Ő nevében, megadja nekik.

435. Jézus Neve a keresztény imádság szívében van. Minden liturgikus könyörgés ezzel a formulával zárul: „a mi Urunk Jézus Krisztus által (...)”. Az Üdvözlőgy csúcspontja: „és áldott a te méhednek gyümölcse: Jézus.” A keletiek „Jézus-imádságnak” nevezett szívbeli imádsága így hangzik: „Jézus Krisztus, Isten Fia, Uram, irgalmazz nekem, bűnösnek”. Sok keresztény, mint Szent Johanna is, Jézus nevével ajkán hal meg.

2666. De a mindent magába foglaló Név az, amelyet Isten Fia a megtestesülésében kap: JÉZUS. Az isteni név a mi emberi ajkunk számára kimondhatatlan, de Isten Igéje magára véve emberségünket átadja nekünk, és segítségül tudjuk hívni: „Jézus”, „JHVH megszabadít”. Jézus neve mindent magában foglal: Istent és embert, az egész teremtetés és üdvösség rendjét. „Jézust” imádkozni azt jelenti, segítségül hívjuk Őt, magunkban Őhozá folyamodunk. Az Ő neve az egyetlen, mely tartalmazza azt a jelenlétet, amit jelent. Jézus föltámadott, és mindaz, aki segítségül hívja az Ő nevét, befogadja Isten Fiát, aki szerette őt és aki odaadta önmagát érte.

2667. E hitből fakadó, nagyon egyszerű segítségül hívás az imádság hagyományában Keleten és Nyugaton több formát öltött. A leggyakoribb – a Sinai-hegy, Szíria és az Athosz-hegy lelki emberei által átadott – formula ez az invokáció: „Jézus Krisztus, Isten Fia, Úr, irgalmazz nekünk, bűnösöknek!” Összekapcsolja a Filippi levél 2,6–11 Krisztus-himnuszát a vámos és a látást koldulók kérésével. Általa a szív összehangolódik az ember nyomorúságával és Üdvözítőjük irgalmasságával.

2668. Jézus szent Nevének segítségül hívása az állandó imádkozás összes útja közül a legegyszerűbb. Amikor alázatos szívvel, figyelmesen gyakran ismételtetik, nem szóródik szét „bőbeszédűségben” (Mt 6,7), hanem „őrzi az Igét és gyümölcsöt terem állhatatosságban”. Ez az imádság „mindig” lehetséges, mert nem egy foglalatosság a többi

mellett, hanem egyetlen foglalatosság, tudniillik Isten szeretetéé, mely minden cselekedetet átlelkedít és átalakít Jézus Krisztusban.

2812. Végül Jézusban a szent Isten Neve testben nyert kinyilatkoztatást és adatott számunkra, mint Üdvözítő: az Ő mivolta, szava és áldozata nyilatkoztatta ki. Ez az Ő papi imájának a szíve: „Szent Atyám, (...) értük szentelem magamat, hogy ők is megszenteltek legyenek az igazságban” (Jn 17,19). Jézus, mivel a saját nevét „megszenteli”, „kinyilvánítja” nekünk az Atya nevét. Húsvétja végén az Atya olyan nevet ajándékoz neki, mely fölötte áll minden névnek: Jézus Úr az Atyaisten dicsóságára.

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTORIS MATER KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

16. Az az igaz és istenfélő férfiú, akit Simeonnak hívtak, Mária „hitbeli zarándokútjának” kezdeténél jelent meg. Az ő szavai, a Szentlélektől sugalmazva, megerősítették a hírülés igazságát. Azt olvassuk, hogy „karjaiba vette” a gyermeket, kinek „a Jézus nevet adták”, az angyal parancsa szerint. Simeon beszéde megfelelt e név jelentésének, ami ugyanazt jelenti, mint Megváltó: „Isten az üdvösség”. Simeon Istenhez fordulva így szólt: „látta szemem üdvösségedet, melyet minden nép színe előtt készítettél, világosságot a pogányok megvilágítására és dicsőségül népednek, Izraelnek”. Egyúttal Máriához is szólt Simeon ezekkel a szavakkal: „Ez sokak romlására és sokak föltámadására lesz Izraelben, jel lesz, amelynek ellene mondanak”; és hozzátette: „a te lelkedet is tör járja át – hogy sokaknak kiderüljenek a titkos gondolatai”. Simeon szavai új megvilágításba helyezik a híradást, melyet Mária az angyaltól hallott: Jézus a megváltó, ő lesz a világosság, mely az embereket megvilágosítja. Ez – bizonyos értelemben – nem ugyanaz, amit a karácsonyi éjszaka kinyilatkoztatott, amikor a pásztorok az istállóba jöttek? (Lk 2,8-20) Nem ugyanezt jelenti még hangsúlyosabban a napkeleti bölcsek tanúsága? De Mária fia már életének kezdetén – és vele együtt anyja is – megtapasztalja Simeon másik kijelentésének igazságát: „jel lesz, amelynek ellene mondanak”. Simeonnak ezen szavai úgy tűnnek fel, mint egy második híradás Mária részére: megmutatják a konkrét történelmi keretet, amelyben fiának, értetlenségben és fájdalomban, teljesítenie kell küldetését. Ez a híradás egyrészt megerősíti Mária hitét az isteni ígéretek teljesülésében, másrészt kinyilatkoztatja azt is, hogy hitének engedelmisségében a szenvedő Megváltó mellett szenvedésben tölti majd életét és anyasága komor és fájdalmas lesz. És valóban, már a bölcsek látogatása után, az ő hódolatuk után („térdre borulva hódoltak neki”), miután átadták ajándékaikat, Máriának fiával együtt, József gondoskodó oltalma alatt, Egyiptomba kellett menekülnie, „mert Heródes keresi a gyermeket, meg akarja ölni”. És Heródes haláláig Egyiptomban kellett maradniok.

26. Mária nem kapta meg közvetlenül ezt az apostoli küldetést, nem volt azok között, kiket Jézus megbízott, hogy az egész világra elmenve, minden embert tanítványává tegyenek. De ott volt a teremben, ahol az apostolok arra készültek, hogy átvegyék a Szentléleknek, az igazság lelkének ezt a küldetését. Ő ott volt velük. Állhatatos volt közöttük az imában mint „Jézus anyja”, azaz, mint a megfeszített és föltámadt Krisztus anyja. Az első kis közösség, melynek tagjai hittel tekintenek fel „Jézusra, az üdvösség szerzőjére”, tudta,

hogy Jézus Mária fia volt és Mária Jézus anyja, és hogy ő Fogantatásának és születésének első percétől fogva Jézus misztériumának különleges tanúja volt, tanúja annak a titoknak, amely szemeik előtt a kereszten vált ismeretessé és a föltámadásban nyert megerősítést. Az Egyház tehát kezdettől fogva Jézus által nézett Máriára, mint ahogyan Mária által Jézusra. Ő volt az Egyház számára akkor (s azóta is) Jézus gyermekségének, názáreti rejtett életének egyedüli tanúja, hiszen „mindent emlékezetébe véselt, amit mondtak, és szívében gyakran elgondolkodott rajtuk” Lk 2,19

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTORIS CUSTOS KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

10. József szemtanúja volt ennek a születésnek, amely emberileg megalázó külső körülmények között történt és ezzel első meghirdetése annak a „kiüresítésnek” (vö. Fil 2,5-8), amelyet Krisztus a bűnök bocsánatáért önként vállal magára. József ugyanígy tanúja volt a pásztorok imádásának, akik, mivel az angyal közölte velük a nagy örömhírt (vö. Lk 2,15-16), rátaláltak Jézus születésének helyére. Később pedig tanúja volt a napkeleti bölcsek hódolatának (vö. Mt 2,11).

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA VERITATIS SPLENDOR KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

120. Mária az erkölcsi élet világító és vonzó példája: „az ő élete tanítás mindenkinek” – írja Szent Ambrus. A szüzekhez beszél, de tágabb horizonton mindegyikünkhöz szól: „A tanító nemességét elsősorban lángoló tanulási vágyának köszönheti. És ki nemesebb Isten Anyjánál, vagy ki ragyogóbb nála, akit maga a Ragyogás választott ki?” Mária szabadságát azáltal éli és valósítja meg, hogy Istennek ajándékozza magát és befogadja Isten ajándékát. Szüzi méhében őrzi Isten emberré lett Fiát a születéséig, ápolja, neveli és kíséri a szabadságnak azzal a végső gesztusával, mely saját életének teljes föláldozása. Önmaga elajándékozásával Mária teljesen az önmagát az embereknekajándékozó Isten tervének részévé válik. Befogadván és forgatván a szívében azokat az eseményeket, melyeket nem mindig értett meg (vö. Lk 2,19), mindazok példaképe lett, akik hallgatják Isten ígétét és meg is tartják azt (vö. 11,28); és megérdemli a „Bölcsesség széke” megszólítást. Ez a Bölcsesség maga Jézus Krisztus, Isten örök Igéje, aki kinyilatkoztatja és állandóan teljesíti az Atya akaratát (vö. Zsid 10,5-10). Mária minden embert arra hív, hogy fogadja be ezt a bölcsességet. Felénk is azt mondja, amit a kánai menyegzőn a szolgáltnak mondott: „Bármilyen mond nektek, tegyétek meg!” (Jn 2,5)

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA DIES DOMINI KEZDETŰ APOSTOLI LEVELE

86. Szűz Máriára tekintenek a vasárnapi szentmisében hirdetett Igét hallgató hívek, Tőle tanulják annak megtartását és szívükben hordozását (vö. Lk 2,19). Máriától tanulják, hogyan kell állni a keresztnél, hogy följánlhassák az Atyának Krisztus áldozatát és hozzá kapcsolhassák a saját életük áldozatát.

FERENC PÁPA EVANGELII GAUDIUM KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

288. Az Egyház evangelizáló tevékenysége egyfajta máriás stílussal rendelkezik. Valahányszor Máriára tekintünk, újra felébred bennünk a gyengédség és a szeretet erejébe vetett hit. Benne látjuk, hogy az alázat és a gyöngédség nem a gyengék, hanem az erősek

erénye, akiknek ahhoz, hogy fontosnak érezzék magukat, nincs szükségük arra, hogy rosszul bánjanak másokkal. Rá tekintve felfedezzük, hogy ő, aki Istent magasztalta azért, mert „letaszította trónjukról a hatalmasokat” és „a gazdagokat üres kézzel küldte el” (Lk 1,52-53), ugyanaz, mint aki az otthon melegét biztosítja igazságosságkeresésünknek. Ő az is, aki „szívében el-el gondolkodva” (Lk 2,19) gondosan megőrzött mindent. Mária képes felismerni Isten Lelkének nyomait a nagy eseményekben, és azokban is, amelyek felfoghatatlannak látszanak. Szemléli Isten misztériumát a világban, a történelemben, minden egyes ember hétköznapi életében.

FERENC PÁPA LAUDATO SI' KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

241. Mária, az anya, aki Jézust gondozta, most anyai szeretettel és fájdalommal ennek a sérült világnak viseli gondját. Ahogyan egykor átszúrt szívvel siratta Jézus halálát, most együtt érez a megfeszített szegényeknek és e világ emberi hatalom által elpusztított teremtményeinek szenvedésével. Ő teljesen átalakulva együtt él Jézussal, és minden teremtmény az ő szépségéről énekel. Ő a „napba öltözött” asszony, „lába alatt a holddal, fején pedig tizenkét csillagból álló koszorúval” (Jel 12,1). Felvéve a mennybe az egész teremtett világ Anyja és Királynéja. Megdicsőült testében, a feltámadt Krisztussal együtt, a teremtés egy része elérte szépségének teljességét. Ő nemcsak szívébe rejtette Jézus egész életét, melyet gondosan „megőrzött” (vö. Lk 2,19.51), hanem most már megérti minden dolog értelmét is. Ezért kérhetjük, hogy segítsen ezt a világot bölcsőbb szemmel néznünk.

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai ünnep Mária Istenanyaságának ünnepe, így a liturgia nem szentírási szövegei döntően az ő közbenjárói szerepét emelik ki. Az evangéliumban (Lk 2,16-21) a pásztorok látogatásáról, majd Jézus névadásáról és körülmételéséről olvashatunk. Máriáról annyiban emlékezik meg az *evangélium*, hogy szívébe véste a pásztorok szavait, amit Jézusról hallottak az angyaltól, s gyakran elgondolkodott rajtuk. Illetve, természetesen, mint Jézus Krisztus édesanyja van jelen. Az evangéliumban elhangzik, hogy a Jézus nevet kapja a Gyermekek. Ennek jelentése az, hogy Isten megszabadít.

Ehhez kapcsolódik a szentlecke (Gal 4,4-7), melyben Pál a következőt írja: „Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született, alávetette magát a mózesi törvénynek, hogy felszabadítson minket a törvény szolgaságából, és a fogadott fiúságot elnyerjük” (Gal 4,4-5). Pál szavai elmélyítik az evangéliumi szöveg értelmét: Jézusnak köszönhetően mindannyian Isten gyermekeivé válhatunk.

Kapcsolódási pont még az Isten magasztalása és dicsérete, mely az evangéliumban a pásztorok tesznek, a válaszos zsoltár (Zsolt 66,2-3.5.6 és 8 5. tónus) pedig így szól az Úrhoz: „Magasztaljanak téged a népek, Istenünk, dicsőítsenek az összes nemzetek”. Márián és József után ők voltak az elsők, akik megláthatták Jézusban az Úr arcát, megtapasztalhatták azt, amit már az ószövetségi olvasmány (Szám6,22-27) áldása is megfogalmazott: „Fordítsa feléd az arcát az Úr, és szerezzon neked üdvösséget!” (Szám 6,26).

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

ÉNEKLŐ EGYHÁZ

Szűz Mária e világra (54)

<http://nepenektar.hu/idoszak/karacsony/liturgia/20/cantio/189/szuz-maria-e-vilagra-nekunk>

Ó, szép Jézus, ez új esztendőben (55)

https://www.youtube.com/watch?v=unJ3iPqT_g8

Téged, Isten, dicsérünk (Te Deum, 369)

https://www.youtube.com/watch?v=udPfphJB_eM (3:08)

<https://www.youtube.com/watch?v=Yj1Yb-9A2uY>

Magyar szentek himnusza (258)

<https://www.youtube.com/watch?v=f1RUTmUiI3k>

GITÁROS ÉNEKEK

Sillye Jenő: Mária, jó Anyánk

<https://www.youtube.com/watch?v=5HTFuM5QdrM>

Mária, Mária, szép virágszál

<https://www.youtube.com/watch?v=XwpCvxu-UHU>

Isten a szépség, Isten a jó

<https://www.youtube.com/watch?v=Mfm71nJwvPA>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Lukátsi Vilma: Betlehemi Jászol

Betlehemi jászol
senkitől sincs távol,
az egész világról
oda mind eljutnak,
akik szívük mélyén
szent karácsony éjén feléje indulnak.

Siklós József: Bár lehetnék...

Bár lehetnék fényes csillag
betlehemi égen.
Mindenkinek mutatnám
az utat a sötétben.

Bár lehetnék kicsi jászol,
puha szalmafekhely.
Átölelném az Úr Jézust
mind a két kezemmel.

Bár lehetnék, bár lehetnék
tiszt szívű gyermek.
Kérlek téged, drága Jézus,
bennem is szüless meg!

Rónay György: Betlehem

Minden megíratott.

A próféták megmondtak mindent jó előre. De a te anyai szíved még mindig nem hagyott föl a reménnyel. A te szíved még mindig várt valamit. Egy részt az örök „Rendelésen”, amelyen a szeretet kiosonhat.

József már fáradt volt, ledőlt volna egy kapuboltba, de te csak mentél házról házra, kapuról kapura, és zörgettél és könyörögtél. Nem magadért, hanem a Gyermekekért, hogy ne fázzék, ne szúrja szalma gyöngye testét, ahogy a próféták megírták.

Mert a te anyai szíved még mindig nem hagyott föl a reménnyel. Hisz van-e telt pohár, melynek színén egy szírom el ne férne még? Ház, hol egy terhes asszonynak ne jutna még hely?

Lobbant a lámpaláng, amint az érdes kéz kutatva fölemelte:

„Hé, ki dörömböl itt! Takarodjatok, koldusok! Nem csárda ez!” A tárt kapun kidőlt a jó meleg s a zsíros sütek jószaga.

S egy kard villant: sokféle martalóc bitangol szerteszét ilyenkor, s a bölcs polgár vigyáz a házra.

Betlehem bezárkózott, szíve kővé keményedett a félelemtől. Mert azokban a napokban összeíratta a népét a Császár.

Elengedték a láncról a kutyákat, nagy szelindekek futkostak a hóban, dühösen szimatoltak, szűkültek mint a lelkiismeret. Józsefnek fájt a lába, botjára támaszkodva baktatott az érthetetlen éjszakában.

Az istálló felé, amely fölött már ott égett a Csillag.

A küszöbön megállt, hátrahőkölt a vastag trágyabűztől, s tanácstalanul visszaneézett.

Te már tudtad, hogy nincs segítség. Az emberek bezárták szívüket, a Szeretet hiába könyörög, nem talál rajta részt.

Fájdalmak Emberét hozod világra nyomban, fájdalmak anyja vagy, fájás nélkül szülő, amint a nyirkos szalmára lerogytál, s öled végtelen távolából meghallottad a koldus Újszülött didergő zokogását.

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

– Mária magatartása miben példa számomra? Miért éppen a pásztorok azok Lukács evangéliumában, akik meghallják az örömhírt, s akik megláthatják az elsők között a kis Jézust?

– Miért a pásztoroknak jelent meg az Úr angyala és az angyalsereg?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, te Mária szüzi anyasága által örök üdvösséggel ajándékoztad meg a világot. Engedd, kérünk, hogy közbenjárását érezzük, mert tőle kaptuk Fiadat, az élet szerzőjét. Aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön-örökké. Ámen.

Sarutlan Kármelita Nővérek imádsága

Mária, Isten Anyja, segíts, hogy amint te karjaidban ringattad az élő Isten Fiát és elgondolkodtál szívedben Róla, úgy mi is hallgassuk, befogadjuk és ringassuk szívünkben az Igét, Akit az Atya kimond nekünk! Add, hogy úgy szemlélhessük Isten dicsőségét és gyöngéd szeretetét a gyermek Jézusban, ahogyan Te szemlélted Őt! Szentlélek, az Atya és a Fiú Szeretete, jöjj, áradj szét bennünk! Tedd, hogy az élet forgatagában is Benned éljünk és fel tudjuk fedezni nap mint nap magunkban és egymásban a törekeny emberségünk jászlában rejtőző Üdvözítőt, a velünk lévő szent és erős Istent! Tedd, Urunk, hogy jelenlétben járva és a Veled való találkozásból forrásozva létünk és életünk dicsőítsen Téged! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Megtalálták Máriát, Józsefet és a Kisdedet (Lk 2,16-21)

(Forrás: Catholicpic)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

– Isten gyengéd Isten, akinek a Fia csecsemővé lett értem is, hogy rám mosolyogjon, hogy megszimogasson.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

– Máriához hasonlóan én is őrizzem, figyelmes szeretettel fontolgassam magamban Isten Szavát.

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Szűz Mária, Isten Anyja („C” év)
Borítófotó © Cathopic

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Szent Ágoston gondolatait (Vallomások, XII.) Dr. Vass József fordításában közöltük (<https://mek.oszk.hu/04100/04187/04187.htm>).

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Lukácsi Vilma: Betlehemi Jászol – <https://keresztvenversek.wordpress.com/2010/03/17/betlehemi-jaszol>

Siklós József: Bár lehetnék... – <http://emmausjoka.webnode.sk/versek/karacsonyi-versek>

Rónay György: Betlehem – <http://www.irodalmijelen.hu/05242013-1528/ember-modjan-jozsef-szent-acskaracsonyi-kisantologia>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu